

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การวิจัยการศึกษาเป็นการสืบค้นอย่างมีระบบเกี่ยวกับปรากฏการณ์ใดปรากฏการณ์หนึ่งหรือหลายปรากฏการณ์เพื่อการค้นพบกฎหรือข้อความรู้ทั่วไป (Generalization) เกี่ยวกับพฤติกรรม เพื่อใช้ในการทำนายและควบคุมปรากฏการณ์ต่าง ๆ ภายใต้สภาพการณ์ทางการศึกษา¹ ความต้องการการวิจัยการศึกษามีสองด้านคือ ต้องการการวิจัยเพื่อสร้างความก้าวหน้าทางวิชาการ สร้างองค์แห่งความรู้ที่เหมาะสมกับสภาพที่เป็นอยู่ และความต้องการการวิจัยการศึกษาเพื่อนำผลไปใช้เป็นฐานในการพัฒนาการศึกษา² ซึ่งเป็นการวิจัยที่ประยุกต์วิธีการจากการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ สังคมศาสตร์และด้านอื่น ๆ เพื่อศึกษาเกี่ยวกับเรื่องของการศึกษา³ ในช่วงระยะเวลาสิบปีที่ผ่านมา วงการวิจัยการศึกษาของ

¹ สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ , การวิจัยเชิงบรรยาย (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์และทำปกเจริญผล, 2524, อ้างจาก : Robert H. W. Travers , An Introduction to Educational Research, New York : Macmillan, 1965) หน้า 25.

² วิจิตร ศรีสอน, " การวิจัยการศึกษา : อนาคตจะสดใสหรือไม่,อย่างไร," บรรยาย ณ. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 10 กรกฎาคม 2524.

³ Encyclopedia of Educational Research. Forth Edition. Robert L Ebell, Editor , (London : Macmillan, 1969) , p. 1127.

ไทยได้พัฒนาขึ้นมาเป็นลำดับ¹ การศึกษามีบทบาทในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องใช้ผลการวิจัยทางการศึกษาเพื่อเป็นฐานในการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมหรือการกำหนดนโยบายทางการศึกษา การวิจัยการศึกษาจึงไม่ได้มีบทบาทเฉพาะเรื่อง การเรียนการสอนเท่านั้น แต่ได้ขยายวงกว้างเพื่อตอบสนองต่อสังคมในบทบาทของการศึกษา โดยสภาพที่เป็นมานั้น การวิจัยการศึกษาในประเทศไทยมีสภาพไม่แตกต่างไปจากการวิจัยการศึกษาในประเทศสหรัฐอเมริกา กล่าวคือการวิจัยทางการศึกษายังมีคุณภาพไม่ทัดเทียมกับการวิจัยสาขาอื่น ๆ² ปอล เอฟ ซาลาเชลด์³ แห่งมหาวิทยาลัยโคโลัมเบีย เสนอวิธีการที่จะส่งเสริมให้การวิจัยการศึกษามีสภาพที่ดีขึ้น โดยการประสานงานระหว่าง การวิจัยการศึกษาและการวิจัยในสาขาอื่นที่เกี่ยวข้อง สนับสนุนให้นักสังคมศาสตร์หันมาทำความคุ้นเคยกับปัญหาทางการศึกษา สร้างความสัมพันธ์อันดีให้เกิดขึ้นระหว่างสถาบันวิจัยอิสระและวิทยาลัยครูหรือมหาวิทยาลัย ปรับปรุงในด้านการใช้ประโยชน์ของสถาบันวิจัย การศึกษาและข้อค้นพบของการวิจัยการศึกษาเพื่อความก้าวหน้าทางการวิจัยการศึกษาและความเจริญก้าวหน้าของสถาบันการวิจัยการศึกษา สำหรับประเทศไทยนั้น มีการลงทุนค้นคว้าวิจัยทางการศึกษาเป็นจำนวนมาก แต่ยังสรุปผลไม่ได้ว่ามีสื่อสัมพันธ์ระหว่างผู้วิจัยกับผู้ใช้งานวิจัยเพียงใด⁴ การส่งเสริมสนับสนุนให้สถาบันการศึกษาทำการวิจัยยังไม่แพร่

¹ ชูบ บุษปวณิช, "บรรณาธิการแถลง," วารสารการวิจัยทางการศึกษา 9 (กันยายน, 2522).

² ประชุมสุข อาชาวำรุง, "การวิจัยการศึกษาในสหรัฐอเมริกา," งานมหาวิทยาลัย (กรุงเทพมหานคร : การพิมพ์พระนคร, 2522), หน้า 65.

³ เรื่องเดียวกัน

⁴ ทวีป อภิสวัสดิ์, "ลักษณะและปริมาณการนำผลการวิจัยไปใช้ในการปฏิบัติงานของผู้บริหารวิทยาลัยครูที่ทำการสอนถึงระดับปริญญาตรี 17 แห่ง," วารสารการวิจัยทางการศึกษา 9 (กันยายน, 2522) : 25.

หลายเท่าที่ควร ผลงานวิจัยที่ปรากฏจึงยังไม่เพียงพอที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งในการพัฒนาการศึกษาและการพัฒนาอื่น ๆ ของประเทศ นอกจากนี้ในบางสาขาวิชายังมีการวิจัยประยุกต์และการวิจัยพื้นฐานที่ไม่สมดุลกัน ขาดการประสานงานระหว่างผู้ทำวิจัยและผู้ใช้ผลวิจัย ทำให้การใช้ผลวิจัยการศึกษาเป็นไปอย่างไม่เต็มที่¹ การวิจัยการศึกษามีบทบาทต่อการศึกษา มีบทบาทต่อการศึกษาทั้งในด้านการเรียนการสอนและมีบทบาทเพื่อตอบสนองความต้องการต่อสังคม บทบาทนี้เป็นผลสะท้อนให้เกิดแนวโน้มของการวิจัยการศึกษาคงที่ สมหวัง พิธิยานุวัฒน์² กล่าวถึงแนวโน้มของการวิจัยการศึกษาในอนาคต 4 ประการ คือ

1. การวิจัยจะมีลักษณะเป็นการวิจัยที่ใช้ความร่วมมือจากหลายฝ่ายที่มีความสามารถในสาขาวิชาต่าง ๆ กัน คณะผู้วิจัยอาจประกอบด้วยนักการศึกษา นักสถิติ นักเศรษฐศาสตร์และอื่น ๆ แล้วแต่เรื่องที่จะต้องการผู้รู้ในแขนงใดบ้าง กล่าวได้ว่าการวิจัยการศึกษาในอนาคตมีแนวโน้มเป็นสหสาขาวิชา (Interdisciplinary) มากขึ้น เน้นการวิจัยในวงกว้างขึ้น

2. การวิจัยการศึกษาจะเน้นในเรื่องการเก็บข้อมูลด้วยหตุศุนเทคโนโลยีและวิธีประกอบกันชัดเจนขึ้น เพื่อให้ได้ข้อมูลของการวิจัยการศึกษาในปัญหาวงกว้างที่ถูกต้องและครบถ้วน และจะมีผลทำให้วงการวิจัยการศึกษาได้เทคนิควิธีการเก็บข้อมูลและวิธีวิจัยต่าง ๆ เพิ่มขึ้นอีกมากอย่างแน่นอน และคาดว่าผลการวิจัยย่อมถูกต้องแม่นยำมากขึ้นด้วย

3. การวิจัยการศึกษาในอนาคตจะเป็นแบบผสมผสานระหว่างวิธีเชิงปริมาณ (Quantitative Approach) กับวิธีเชิงคุณลักษณะ (Qualitative Approach) เค่นชัดเจน โดยยังต้องอาศัยวิธีเชิงปริมาณเป็นหลักอยู่แล้ววิธีเชิงคุณลักษณะเสริมเพื่อให้

¹ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2525 - 2529 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์พัฒนศึกษา, [ม.ป.ป.]), หน้า 19.

² สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, การวิจัยเชิงบรรยาย , หน้า 27 - 28.

ได้ผลการวิจัยที่ถูกต้องสมบูรณ์ขึ้น

4. การวิจัยการศึกษาในอนาคตจะเน้นเรื่องการวิจัยอนาคต (Future Research) ทำนายเกี่ยวกับอนาคตโดยใช้ข้อมูลเชิงคุณลักษณะเสริมข้อมูลเชิงปริมาณเพื่อการทำนายอนาคตได้อย่างถูกต้อง > เทคนิคที่คาดว่าจะใช้มากในการวิจัยอนาคตและได้รับการยอมรับในหมู่นักวิจัยการศึกษาคือเทคนิคเดลฟาย (Delphi Techniques) ซึ่งเป็นการศึกษาสภาพการณ์หรือสถานการณ์ในอนาคต เพื่อจะทราบหรือคาดการณ์ล่วงหน้าเกี่ยวกับสภาพในอนาคต เพื่อจะสนับสนุนสภาพที่พอใจหรือหาทางแก้ไขและป้องกันสภาพที่ไม่ต้องการให้เกิดขึ้นเพื่อมิให้อนาคตเป็นไปตามแนวโน้มนั้น

จากความคิดเห็นดังกล่าว จะเห็นว่าการศึกษาวิจัยการศึกษาของไทยมุ่งไปสู่การพัฒนาการศึกษาซึ่งสอดคล้องอย่างยิ่งกับวัตถุประสงค์ของการพัฒนาการศึกษา ในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ระยะที่ 5 พ.ศ.2525 - 2529 โดยมุ่งเร่งรัดพัฒนาการศึกษาทั้งในค่านิยมและคุณภาพให้เหมาะสมกับสภาพความต้องการในการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมของประเทศ¹ และได้กำหนดนโยบายทางการศึกษาเกี่ยวกับการวิจัยในแผนพัฒนาการศึกษา ระยะที่ 5 นี้ว่าจะสนับสนุนส่งเสริมและเผยแพร่การวิจัยและจัดให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันระหว่างผู้วิจัยและผู้นำผลการวิจัยไปใช้ เพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการและประโยชน์ในการพัฒนาประเทศ² การวิจัยการศึกษาจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาสังคมในปัจจุบันและในอนาคตทั้งในด้านการวางแผนการจัดดำเนินการด้านการศึกษา การปฏิบัติงานและการเรียนการสอน กิจกรรมการวิจัยการศึกษาจึงเป็นที่สนใจและทวีความสำคัญขึ้นมาตามลำดับ สภาพการวิจัยการศึกษาในประเทศไทยเท่าที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันแม้จะมีการทำวิจัยมากมายและมีผู้เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวโน้มของการวิจัยการศึกษาในประเด็น

¹ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 5 พ.ศ.2525 - 2529 หน้า 21.

² เรื่องเดียวกัน , หน้า 22.

กว้าง ๆ ก็ตาม แต่ก็ยังไม่มีผู้ศึกษาเกี่ยวกับสภาพการณ์ของการวิจัยการศึกษาเพื่อให้เห็นสภาพในอนาคตอย่างแท้จริง ทั้ง ๆ ที่การวิจัยการศึกษามีบทบาทสำคัญยิ่งในด้านการศึกษา เศรษฐกิจและสังคม ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำนายสภาพการณ์ของการวิจัยการศึกษาของไทยในอนาคต โดยการระดมความคิดเห็นที่สอดคล้องกันของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญทางการวิจัยการศึกษา โดยใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Techniques) คาดว่าผลการวิจัยจะทำให้ทราบแนวโน้มของการวิจัยการศึกษาในอนาคตอันเป็นประโยชน์ในการวางแผนและการตัดสินใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการวิจัยการศึกษาในอนาคต กล่าวคือ จักเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวางแผนในการจัดการด้านการศึกษาของไทยในอนาคต เป็นผลสืบเนื่องไปถึงการพัฒนาการศึกษา เศรษฐกิจ สังคม และการพัฒนาประเทศอย่างสอดคล้องกับความต้องการของสังคมไทย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบแนวโน้มของการวิจัยการศึกษาของไทยในอนาคต ในปี พ.ศ.2535

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ทำการวิจัยเกี่ยวกับสภาพของการวิจัยการศึกษาของประเทศไทยในอนาคต ในปี พ.ศ.2535
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษาที่กำลังอยู่ในประเทศไทย จำนวน 21 คน

3. การถามความคิดเห็นจากกลุ่มตัวอย่าง จะใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Techniques) จำนวน 3 รอบ

✓ 4. แนวโน้มของการวิจัยการศึกษาในการศึกษาครั้งนี้เป็นแนวโน้มเกี่ยวกับ

1. บทบาทของการวิจัยการศึกษา
2. การบริหารงานด้านการวิจัยการศึกษา
 - 2.1 ลักษณะงานของการวิจัยการศึกษา
 - 2.2 การดำเนินงานของการวิจัยการศึกษา
- ✓ 3. ทุนวิจัยทางการศึกษา
- ✓ 4. สถาบันที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยทางการศึกษา
5. นักวิจัยการศึกษา
 - 5.1 สถานภาพของนักวิจัยการศึกษา
 - 5.2 สมรรถภาพและการดำเนินงานของนักวิจัยการศึกษา
6. การเรียนการสอนการวิจัยการศึกษา
 - 6.1 การเรียนการสอนการวิจัยการศึกษาเพื่อเป็นนักวิจัยการศึกษา
 - 6.2 การเรียนการสอนการวิจัยการศึกษาเพื่อเป็นพื้นฐานวิชา
 - 6.3 การทำวิจัยของอาจารย์ที่สอนในระดับอุดมศึกษา
7. เทคนิคที่ใช้ในการวิจัยการศึกษา
8. เนื้อเรื่องของการวิจัยการศึกษา
9. การส่งเสริมงานการวิจัยการศึกษา
10. การยอมรับงานการวิจัยการศึกษา
11. การใช้ผลการวิจัยการศึกษา
12. ผลกระทบของการวิจัยการศึกษาที่มีต่อการศึกษา
13. การเผยแพร่งานการวิจัยการศึกษา

ความไม่สมบูรณ์ของการวิจัย

เนื่องจากเทคนิคเคลฟายเป็นวิธีการมุ่งแสวงหาความเห็นที่สอดคล้องกันของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเพื่อการทำนายเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งในอนาคต ผลที่ได้จากการใช้เทคนิคเคลฟายในเรื่องการวิจัยการศึกษาในอนาคตจึงเป็นความคิดเห็นอย่างกว้าง ๆ ของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญทางการวิจัยการศึกษา ไม่สามารถศึกษาออกมาในรูปแบบโน้มนำเชิงสถิติที่ชัดเจนได้ นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเฉพาะในกรอบที่กำหนดขึ้น ซึ่งอาจไม่ครอบคลุมถึงสภาพของการวิจัยการศึกษาทั้งหมดได้

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ผู้เชี่ยวชาญ หมายถึงบุคคลที่มีชื่อเสียง ได้รับการฝึกฝน มีประสบการณ์และมีความรู้เป็นเลิศทางการวิจัยการศึกษา กล่าวคือ

1. มีวุฒิการศึกษาตั้งแต่ปริญญาโททางด้านการศึกษา และ/หรือการวัดและประเมินผลการศึกษา และ/หรือสถิติการศึกษา และ/หรือด้านการศึกษาที่มีประสบการณ์ด้านการศึกษา

2. มีประสบการณ์ในการทำงานทางด้านการศึกษาไม่น้อยกว่า 5 ปี

3. มีผลงานทางการวิจัยการศึกษา

แนวโน้มของการวิจัยการศึกษา หมายถึงสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตเกี่ยวกับการวิจัยการศึกษา ซึ่งเป็นความคิดเห็นที่สอดคล้องกันของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในข้อความที่มีค่ามัธยฐานตั้งแต่ 4.50 ขึ้นไป และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ไม่เกิน 1.50 และค่าความแตกต่างระหว่างมัธยฐานกับฐานนิยมไม่เกิน 1

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. วัน เวลา ในการตอบแบบถามที่แตกต่างกันในแต่ละรอบ ไม่มีผลต่อความคิดเห็นที่แตกต่างกันหรือไม่แตกต่างกันในการตอบแบบถามของผู้เชี่ยวชาญในกลุ่ม

2. กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่ตอบแบบถามมีอิสระในการตอบแบบถามของการวิจัย

3. กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่ตอบแบบถามมีความเต็มใจ ตั้งใจและมั่นใจในการตอบแบบถาม

4. แนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในอนาคตคือข้อความที่มีค่ามัธยฐานตั้งแต่ 4.50 ขึ้นไป และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ไม่เกิน 1.50 และค่าความแตกต่างระหว่างมัธยฐานกับฐานนิยมไม่เกิน 1